

A TISZÁNINNENI HELV. HITV. EGYHÁZKERÜLET

1861. évi szept. 29-én, 30-án s okt. 1-ső napján

S Z Á N T Ó N

TARTOTT

GYÜLÉSÉNEK JEGYZŐKÖNYVE.

A tiszáninnyi helv. hitv. egyházkerület 1861. év szeptember 29-én s több következő napokon tartotta közgyűlését főtiszteletű Zsarnay Lajos szuperintendens és főgondnok idősb báró Vay Miklós ő kegyelmessége kettős elnökségök alatt, az egyházmegyék képviselőin kívül, számos egyházi és világi buzgó férfiak jelenlétében s közremunkálásával.

Az egyházmegyék képviselői voltak :

Az abauji egyházmegyéből.

Dr. Ferenczy József, esperes, kassai	Darvas Antal
Kérészy Mihály, alsóvadászi	Vendéghi József
Futó Dániel, szikszói	Komáromi László, tanácsbírák.
Hadházi László, győrkei	
Fodor Pál, vilmányi lelkészek.	

Felsőborsodi egyházmegyéből.

Szakai László esperes, s. vámosi	Ragályi Károly, segédgondnok
Simon József, bódvai	Ragályi Ábrahám
Balla Albert, velezdi lelkészek	Törös Tamás, tanácsbírák.

Alsózempléni egyházmegyéből.

Hegedűs László, esperes, sárospataki	ifj. Báró Vay Miklós, segédgondnok
Vitányi József, meggyaszói	Szabó Sámuel
Kőrösi István, harkályi	Erdélyi János
Anti János, tályai lelkészek.	Kun Dániel tanácsbírák.

Alsóborsodi egyházmegyéből.

Édes Albert esperes, t. tarjányi	Nagy Gedeon, segédgondnok.
Prágai Lajos, maklári	Szathmáry Király Pál, tanácsbíró.
Vattai Sándor, s. kereszturi	
Fekete Károly, ónodi	
Bornemisza Kovács József, keresztesi lelkészek.	

Felsőzempléni egyházmegyéből.

Laki Endre esperes, izsépi	Kazinczi András, segédgondnok.
Bálint József, lasztóci lelkészek.	Komáromi József
	Évva András, tanácsbírák.

Gömöri egyházmegyéből.

Szentpéteri Sámuel esperes, pelsőci	Ragályi Ferdinánd, tanácsbíró
Maklári Pap Lajos, berzétei lelkészek.	Csider Antal, e. megyei v. jegyző.

Tornai egyházmegyéből.

Lovas Sámuel esperes, szilicei	Lovász Miklós, segédgondnok.
Kodi Dániel, komjáti lelkészek.	Pap János, tanácsbíró.

Ungi egyházmegyéből.

Szabó András esperes, esicseri	Bernáth Sigmund, segédgondnok
Makkay Dániel, ungvári	Kovács Károly, tanácsbíró.
Németh Imre, bési lelkészek.	

Kun Bertalan, e. ker. főjegyző	Piskóty János, vil. jegyző
Szeremlei Gábor, sárospataki	Kun Dániel, főiskolai,
Csoma Mihály, sárospataki	Bakos Antal e. ker. pénztárnokok.
Dr. Soltész János, sárospataki	
Pásztor Dániel, miskolci	
Árvai József, képezdei	
Baksay István, rimaszombati iskolai igazgatók.	

120. Jelen közgyűlésünk még május havában Miskolcon tartott gyűlésből a j. k. 75. sz. a. nemcsak közigazgatási ügyeink elintézése, de egyszersmind a még fél nem avatott ifju lelkészek innepélyes felavatása végett is ki levén tűzve: mindenekelőtt ezen vallásos szent cselekvény hajtatott végre, következő módon és renddel.

A kitűzött határnapon, szeptember 29-dikére eső úrnapiján reggeli 9 órakor harangokkali szokott jeladás után, egyházi és világi elnökeink vezérlete alatt a gyűlésnek a paplakon nagy számmal összegyűlt tagjai s a felavatandó lelkészek a teplomba menvén, hol már ugy a helybeli, mint vidékről jött buzgó s ájtatos nép is összesereglett, a gyülekezet ajkán megzendült énekléssel megkezdett a rendes istentisztelet. Éneklés után szikszói lelkész Futó Dániel szószékbe lépven, az egek urához emelt buzgó fohász után jeles alkalmi beszédet tartott, a 2. Kor. 2. 14. v. foglalt alapigékről, alaposan fejtegetvén „a keresztyén vallás diadalmáni öröm indokait.“ Épületes tanítása után a hálaének ismét megzendülvén a gyülekezet ajkán, a papavatási szertartás vette kezdetét főt. szuperintendens úr lépven szószékbe; szívet megragadó eleven vonásokkal rajzolta „a papi hivatal diszes és méltóságos voltát, majd annak fontos teendőit“. Beszédében elébb általánosan a gyülekezethez, majd végén egyenesen a felavatandó ifjú lelkészekhez intézte buzdító szavait, s komolyan felhívá őket, hogy mielőtt felavattatnának a papi szent hivatalra, s magokat annak hű és lelkiismeretes folytatására eskü által is köteleznék, vallják be szabadon és jó lélekkel

1-ör Ha meg vannak-e győződve a keresztyén vallás isteni eredete s minden más vallások feletti boldogító voltáról?

2-ör Benső hivatásból ajánlották-e fel magokat a papi szent hivatal viselésére?

3-ör Készek-e hittel is megpecsételni, hogy az evangyéliomi szolgálatot Jézus tudománya szerint fogják folytatni? és élni is a szerint törekszenek?

Mely komoly és szent vallásunk szelleméből folyó kérdésekre hallató szóval s állítólag felelvén a felavatandó lelkészek, miután a fennálló rend szerint az illető egyh. megyei előljáróságok által már mind erkölcsi mind tudományi szempontból megvizsgáltattak, az arról szóló bizonyítványokat az e. megyei főjegyzők a gyülekezet előtt nyilvánosan felolvasták. Miután ez megtörtént, az ifjú lelkészek kört képeztek a templom közepén az előttük eleve felolvasott esküt innepélyesen leteendőik. Majd a „Jövel szent lélek úr Istent“ összhangzatosan elénekelvén, esdeklesték a szent lélek segedelmét.

Erre következett az esperesek tisztos koszorújába legújabbán választott, de még abba ünnepélyesen fel nem avatott Szabó Endre ungi, és Szentpéteri Sámuel gümöri espereseknek esperesi hivatalukba lett felavattatása; a főt. szuperintendens buzgó imában esdvén rájuk s jövendő hivatalos működésükre az ég áldását, s testvéreik a vének fejükre vetvén kezeiket, majd testvéri csókokkal pecsétlék meg a szent frigyét, mely köztük mint egy célra hívatott testvérek közt most újra erősödött.

Az esperesek felavattatását követé az ifjú lelkészeknek szinte a vének kezeiknek fejükre való tétele, s megáldó rövid ima általi felavattatásuk.

Felavattattak 14-en, névszerint: Szabó Gábor zsérci, Andó Lajos tiszakeszi, Rácz Ábrahám berzéki, Sárai Szabó Gábor csabai, Filep Mihály geleji, Halmy Lajos felsődopszai, Demeter János martonyi, Papszász József sajókeszii, Karla Gábor vilyi, Bojtár Sámuel péderi, Fejes Sámuel tarnóci, Gönci István kaki, Szilva István rásonyi, Keresztúri József bacskai lelkészek, kiket szuperintendensünk még egyszer lelkesen buzdítván felvállalt szent hivatalukkal járó minden tisztjeik hű teljesítésére, megáldván őket, a buzgó gyülekezetet, szívből fakadt énekléssel bevégeztetett a papavatási vallásos szertartás.

Nem lehet azonban itt a gyászeseményt meg nem említenünk, mely vallásos szertartásunk végét, midnyájunk fájdalmára, megháborította: ugyanis véletlenül tűzvész ütven ki a városban, több mint ötven ház lett a lángok martalékává, s így a különben Szántó városára nézve örvendetes és emlékezetes nap sok hitsorsosink és polgártársainkra nézve a vesztesség és csapás gyászos napjává lón.

Délután a tűzvész csendesedtével szinte megtartatott a déleesti istenítisztelet, a megjelent hívek lelki épületére jeles egyházi beszédet tartott Kis Lajos abaujvári lelkész 1. Thess. 5: 12. vezérigék alapján, utóimájában részint a tűzvész által érzékenyen sujtatott hívek lelki vigasztalására, részint hálaadásul a mindenhatónak, hogy a várost nagy pusztulással fenyegető tűzvést a dühöngő szél dacára is tovább terjedni nem engedte, szívet emelő érzéssel fohászzkodott.

121. Istenítisztelet után szuperintendensünk a papi oklevelek kiosztására az e. ker. főjegyzőt, Szakal László, Laky Endre és Szentpéteri Sámuel espereseket kinevezvén: a papi oklevelek a szokott díj lefizetése mellett kiosztattak. A felavatott tizennégy lelkész fizetett a sárospataki főiskola könyvtárára 20 frt. 40 krt.; o. é. a papi özvegy s árvatárra pedig részint beléptidíj részint részvény-illeték fejében negyvennégy frtot tíz krt. o. é.; a főiskolai könyvtárt illető részlet a főiskola pénztárnokának, a papi özvegy s árvatárt illető összeg pedig az egyh. kerületi dekánnak kézbesítették. Megjegyzendő, hogy Demeter János martonyi, Karla Gábor vilyi, Rácz Ábrahám berzéki lelkészek csupán belépti díjt fizettek, legközelebbi e. látogatáskor már befizetvén az elvállalt részvénydíjukat. Halmy Lajos f. dopszai, Andó Lajos t. keszi, Szabó Gábor zsérci lelkészek pedig sem részvénydíjt, sem belépti díjt nem fizettek, mert a fenálló szabályok értelmében hivatalba történt belépésük alkalmával eleget tettek ebbeli kötelességöknek. Az említett egyének kivül a többi ifjú lelkészek mind belépti, mind részvénydíjokat befizették.

Szeptember 30-ik napján 1861.

122. Egyházi elnökünk először is buzgó imában kérvén az ég áldását tanácskozásunkra, majd főgondnok ő nagyméltósága következő szívet megragadó beszéddel nyitá meg gyűlésünket.

Főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés!

Kevés napok hiján, egy éve immár, hogy utólszor vettem részt a főtiszteletű egyházkerület tanácskozásaiban. Keblem érzését, a viszonzlátás e rám nézve örvendetes, rég nélkülözött pillanatában, azon tengerész lelke hangulatához képzelem hasonlíthatónak, kinek partra törekvő sajkáját csalfa szelek üzték s kergették hónapokon által, míg végre szirtek s örvényeken áthatolva visszakerült megint szokott biztos kikötőjébe, meglehet, hogy törődve s fáradtan az ezernyi sükertelen küzdelem miatt, de okulva egyszersmind és szilárdulva meggyőződéseiben, s gazdagodva tapasztalatiban, melyeket örömet fordít most már azok hasznára, kiket hit, hon s testvéri szeretet fűznek szétszakíthatlan láncokkal, irányukbani kötelességeiről soha egy percig is megfeledkezni nem tudott, szívéhez.

Igen! sokon ment kedves hazánk, s mentem azzal én is ez említett egy év lefolyta alatt keresztül, mert a pillanatnyi, mindnyájunkat új tevékenységre kötelezett, bárha kezdetben is már halovány remény nyomába csakhamar csüggesztő s lankasztó kételyek léptek, mignem aztán ezeknek helyét nagy mérvű bizalom- s hitrázkódtató keserű csalódások foglalták el.

A még naponként történők után ítélve, csak az egek tudhatják, mi minden vár még ezentúl a szeretett honra, s ebben mi reánk is, annak helvét hitvallású lakosaira! Azon egyről azonban meg lehetünk győződve, hogy a reánk mért közössorsban, mint azon egy hon gyermekei, hitkülönbség nélkül osztozandunk, s egyformán mindnyájan, mert Istent lehet különbözőképen imádni, de a honszeretetnek egy nemé-

nél többet a magyar nem ismer. A vallások dogmái különbözhetnek egymástól: de az öszves haza egyedül idvezítő politikai hittana nem lehet ez idő szerint más, mint szentesített mindannyi törvényeink paizsa alatti egyetértő rendíthetlen összetartás.

Hanem nekünk magyarhoni protestánsoknak az ily nemű alkotmányos összetartáshoz szoros csatlakozás, csak nem régi tapasztalatainkra is még visszaemlékezve, különösebben és így kétszeres köteletségünk. Nekünk ugyanis nem szabad felednünk, hogy egyházi alkotmányunk, s ettől lényegesen feltételezett lelkiismeret s vallásszabadságunk csak addig maradhat fen teljes valójában, tiszta épségében, szilárdul, s biztosítva a többiben, sőt már saját magunk által is visszavert megtámadások ellen, mig az, összes honunknak improvizált alkotmányellenes vésztanok ragályától menten maradt, orgánikus életéből merítheti s szívja magába éltető, a tespedést s erkölcsi rothadást csak ily módon lehetetlenítő, szellemi örök létünket pedig csak ekként biztosítható tápszereit. Nekünk magyarhoni protestánsoknak tudnunk kell, hogy nagy részben ugyanazon alaptörvények biztosítják hazánk önállását, függetlenségét, jogait s szabadságát, melyek egyszersmind vallásszabadságunknak is talapzatai.

Midőn tehát a magyar protestáns hona ősalkotmányaért küzd, midőn azt az opportunitások koholta divatszerű, fikticius álkonstitucionalizmus és tétovázó állam-eszélyek ámító s romboló törekvései ellen védi, vallásának és vallása szabadságának is óvja szent ügyét.

Midőn végre a magyar protestáns hona összes törvényei fentartása mellett buzog, egyuttal vallásszabadsága sérthetlenségének tüzi ki üdvárasztó, minden percben millióktól követendő zászlóját.

De viszont épen olyan igaz az is, hogy valahányszor saját ereklyeként óvott autonómiaja alapján gyakorolja egyházunk törvényengedte s szabta jogait és kötelesegeit, mindannyiszor összes honunk alkotmányos életébe is egy-egy uj szikráját lehelli a hazafiúság kiólthatlan tüzének; s mint erre épen ezen a próbáltatások napjaiban egy percig sem ingadozott s tétovázott egyházkerület emlékezhetik legelevenebben; tette ezt egyházkerületünk még akkor is, midőn vészfellegektől környezett, s már-már haldokló saját autonom életén kívül sehol nem mutatkozott többé hazánkban még csak legkisebb jele is az eltiprott alkotmányos létezetésnek! És ám itéljék majd meg honunk elfogúlatlan évlapjai annak idejében, volt-e, és minő befolyása összes honunk sorsára s későbbi magatartására ezen elszántságig folytatott, de akkoriban majdnem egészen izolálva állott sanyaru küzdelmünknek? A honnan bátran merem állítani, hogy honunk hasonló körülményei között ismét ugyanaz lenne vallását s hazáját mindennél többrebecsülő anyaszentegyházunknak, az ő magyar alkotmány ezen egyik magát az érintett legközelebbi években is teljesen igazolt védbastyájának, bárminő akadályoktól s veszélyektől is vissza nem rettenő saját igazaiban az összes hon jogait is védni tudó magaelhatározása.

És ime ily nézetektől s meggyőződéstől áthatva üdvözlöm én ma, egy viszontagságos év elforgása után, s küszöbén egy talán válságos uj időszaknak a főtiszteletű egyházkerületet! Üdvözlöm azon hitben s reményben, hogy jelen tanácskozásaink felett is a rendületlen honszeretettel párosult tiszta vallásos érzet öntendi el melegítő sugárait. Üdvözlöm azon kéréssel, hogy kegyeskedjenek velem, ki egyéb hivatalos gondjaimtól szabadulva, örömet szentelendek most már mennél több időt egyházkerületünk ügyeire, ez uttal már éreztetni oly sokszor tapasztalt szivességüket.

Üdvözlöm végre azon imaszerű ohajtással, hogy legyen Isten működésünk egész ideje alatt velünk és közöttünk, legjobb áldása pedig folyvást szeretett honunk s hitfelekezetünkkel!

Ezen lelkes, vallás és honszerелеmből folyó, s minden jelenlevők keblében visszhangot költő beszédet, az éljenzésekben kitört legélénkebb örömrész nyilváníttása követvén, szuperintendensünk szinte meghatólag tolmácsolá egyházkerületünk viszonzó örömet azon, hogy köztanácskozásaink terén vezérszövétnékként előttünk járó világi elnökünket, ki magát mintegy áldozatul vitte hazánk szent ügyének, ismét egyházi kormányunk élén láthatjuk, s bölcs tanácsaival élhetni szerencsések vagyunk, s nyilvánítván egyházkerületünk nevében, mikép az ő nagyméltósága által kifejtett sarkalatos protestáns elveket, melyek nemcsak miéink, hanem az egyetemes magyar protestáns egyházéi, nemcsak megőrizni, sőt azon ő excellentiáját, kit az ég messze időnkig tartson meg szeretett hazánk s vallásunk boldogítására, tántoríthatlan lépésekkel követni mindig édes kötelességünknek ismerendjük.

123. Ezen szívélyes költsönös üdvözlés után indítványba tétetett, hogy főgondnok úr ő nagyméltóságának gyűlést megnyitó beszéde, mely nemcsak azon érzelmeknél fogva, melyeket szívünkben felköltött, hanem egyetemes prot. elveket magában foglaló fontos tartalmánál fogva is, mindig maradandó becses fog birni, azonkívül hogy jegyzőkönyvünkben szórulszóra beiktatandó lesz, a „Prot. egyházi s iskolai lapban,“ s a „Sárospataki füzetekben“ is tétessék közzé; egyszersmind 2000 példányban kinyomattatván, egyházainkban s a testvér egyházkerületekben osztassanak szét.

Mely indítvány közhelyesléssel találkozával elfogadtatott, kinyomattatásával s az említett prot. közlönyökbe leendő megküldésével a jegyzői hivatal bizatott meg.

124. Több oldalról élénk színekkel rajzoltatván azon anyagi szükség, melylyel részint szegényebb egyházakban lakó lelkészeink s iskolatanítóink, részint egyházaink s köznevelő intézeteink, a nevelés és oktatás szent ügyének tetemes hátrányára küzdenek: kérdés intéztetett az elnökséghez a testvér egyházkerületek által közösen felkarolt egyházi domesztika ügyének mibenléte iránt: annyival is inkább, mivel egyházkerületünk részéről, az ennek tervezéséhez irányadóul szükségelt statisztikai adatok illető helyekre már megis küldettek.

Az elnökség részéről felvilágosításul adatott, hogy mivel a domesztika alaptervéhez szükségelt statisztikai adatok még máig sem adattak be a tervekészítésével megbízott központi választmányhoz, mind a 4 egyházkerület részéről a választmány e miatt munkálatát meg sem kezdhetette: mihez képest egyházkerületünk testvéri bizalommal hívja fel a többi egyházkerületeket arra, hogy az említett adatokat mielőbb szíveskedjenek megküldeni a központi bizottmányhoz, hogy az az előleges munkálatokat megteendvén, mielőbb lehetőségessé tétessék a konvent összeülése, melyben a tanácskozás első tárgyául, mint egyik legsürgetősb kérdés, a domesztika ügye vétessék fel.

125. Dr. Soltész János sárospataki gymnáziumi igazgató beadja évi jelentését a gymnázium állásáról, melyben előterjeszti, hogy a tanári kar a jelen iskolai évre a f. t. egyházkerület azon határozatának szellemében járván el, mely a tudományoknak és tanóráknak a létező tanerők közti kiosztását rendeli meg, kénytelen volt a tanórákat alábbszállítani, egyszersmind egy segédtanárt alkalmazni a gymnáziumban. Jelenti

továbbá, hogy az alsóbb négy osztályban a magántanítás elrendeztetett, az ifjúság vallásos és erkölcsi önviselése általában kielégítő, a tanítványok száma, a múlt évit 209-el haladván meg, jelenleg az elemi osztályllyal együtt 923-at tesz: végre azon veszteséget hozza tudomásra, mely folyó sept. hó 25-én Kálnicky Benedek nyugalmazott és Apáthi János gimnáziumi tanár elhunytokkal főiskolánkat érte.

A gymnázialis tanárikar előterjesztett ideiglenes intézkedése helyt benhagyatik: egyszersmind a gyászeset felett, mely sok éven keresztül híven szolgált két tanárától fosztotta meg egyszerre főiskolánkat, fájdalmas részvétét kijelenteni kegyeletes kötelességének ismeri.

126. A Sárospatakon folyó év július 14-én tartott egyházkerületi gyűlés te nem végzett tárgyait illetőleg, azon jegyzőkönyv 81-ik számára, melyben a tanügyi választmány által kidolgozott „Népiskolai rendtartás“ az egyházmegyéknek magok ahhoz alkalmazása végett megküldetni rendeltetik: olvastatott a gömöri egyházmegye Otrokocsban tartott közelebbi gyűlésének e tárgyra vonatkozó azon felterjesztvénye, miszerint a „Népiskolai rendtartást,“ mely az egyházközségek, egyházmegyék s egyházkerület helyhatósági befolyására a szerkezetben kellő figyeletet nem fordított, egyházkerületünk szigorú bírálata alá kéri bocsáttatni, mielőtt szabályzó rendszer (normativum) gyanánt kiadatnék.

A „Népiskolai rendtartás“ jelen szerkezetében sem rontja ugyan le az egyházi helyhatóságok kormányzati befolyását: mindaz által feltehető lévén, miszerint a „Népiskolai rendtartásra“ több más egyházmegyéinkből is hasonló megjegyzések fognának felterjesztetni, a gömöri egyházmegye jelen felterjesztvénye is, melynek egyébiránt határozott formában leendő beadása elváratik, az észrevételek közzé behozattatik, s jövő közgyűlésünkben a lehető többi észrevételekkel együtt fog tárgyalatni.

127. A folyó évi 82-ik szám alatt megsürgetett Miskolcon lakott Embe István-féle követelés elosztatása tekintetéből miskolci ügyvéd Szentgyörgyi Ede ur 334 frt. 32 krról kiállított eredeti kötvényét beadja.

Miután a beadott kötvény szabályszerűen készültnek találtatott, előbbi határozataink értelmében elfogadtatott, az eredeti kötelezvény betábláztatás végett egyházkerületi ügyvéd urnak kiadni rendeltetvén.

128. Ugyancsak a folyó évi 83-ik sz. alatt megsürgetett gróf Buttlér-féle hagyományi ügyben pesti ügyvéd Polgár Mihály ur azon előterjesztéséből, hogy részére az 1852-ik évben akkori főtisztetű szuperintendens Apostol Pál ur által kiállított meghatalmazás helyett a pör megindíthatása tekintetéből jelenben hivataloskodó szuperintendensünk által más meghatalmazás küldessék.

Sajnálva kénytelen tapasztalni egyházkerületünk, hogy ezen fontos ügyben ez ideig mégcsak meg sem kezdetett a már általunk oly régen elhatározott per; főtiszt. szuperintendens ur a kívánt meghatalmazás kiállítása s elküldésére akként kéretik fel, miszerint cz. ügyvéd urat ez ügy késlekedéséből keletkezett megilletődésünkről értesíteni, a követelés behajtása iránti szorgalmas eljárásra s arra, hogy az ügy menetéről Ragályi Károly iskolai algondnok urat időnként értesítse, felhívni sziveskedjék, e tárgybani határozatunkról a velünk egyéredkü testvér egyházkerületek is értesítettetni rendeltetvén.

129. Ugyanazon jegyzőkönyv 84-ik számára, melyben a zádorfalvi ügy

miatt kinevezett biztosság a belhivatalnoki díjvételben két protestáns felekezet közt felmerült nehézségek elintézésére, s ez által a kért szerződvény újabb átnézésére kiküldetett ugyan, de küldetésében mindeddig el nem járhatott.

Ha a kinevezett biztosság egyik vagy másik tagja akadályoztatnék a küldöttségben részt venni: az esetben tek. Ragályi Ferdinánd és Debreceni Gábor nyárádi lelkész urak rendes tagok tisztelettel felkéretnek.

130. Ugyancsak a folyó évi 87-ik sz. alatti határozat folytán a Rhédey László-féle hagyaték elleni többrendű követelések mibenállásáról pénztárnok Kun Dániel s ügyvéd Tóth Sámuel uraknak kívánt jelentésük be nem érkezvén:

Az e tárgybani tudósítástétel továbbra is nevezett küldöttség buzgalmába ajánltatik.

131. Ugyanazon jegyzőkönyv 44-ik számára vonatkozólag előterjesztetik nagytszt. Kolos Dániel ur, főiskolánk erkölestudomány s gyakorlati paptanszékébe megválasztott új tanárnak folyó évi szeptember 15-kéről kelt levele, melyben tanári széke ünnepélyes elfoglalására határozott időt kér kijeleltetni.

Említett szék foglalási ünnepélyre határidőül folyó évi október 13-ika határoztatik. Az új tanár beiktatására nagytszt. Hegedűs László alsőzempléni esperes, s ifju báró Vay Miklós a. zempléni segédgondnok urak felkéretnek.

Mi pedig nagytszt. Kolos Dániel ur akadémiai uti költségeit illeti, azok fedezésére a Bárczy-féle kegyes alapítvány egy évi jövedelme fog annak idejében utalványoztatni.

Ugyanazon gyűlés jegyzőkönyvének 91-ik számára, mely szerint tavaszi közgyűlésünk határideje korábbi napokra tétetni jónak találtatott, megfontolva közgyűlésünk Szentgyörgy napjának a husvét ünnepekkel gyakori összeütközését, május első heti kedd napja határidejéhez tovább is ragaszkodik.

132. Ugyanazon gyűlés jegyzőkönyve 92 ik számára, melyben egyházkerületi főleánynöveldénk alaptőkéje számba vételére s ide tartozó egyéb munkálatok bevégzésére biztosság küldetett ki, mely be nem adván eddig jelentését:

Halasztást nem szenvedvén főleány növeldénk alaptőkéje számba vételének s nélkülözhetlen jövedelmiforrásai megnyitásának égető szüksége, e fontos érdekből egy új biztosság haladék nélküli kiküldetése határozatik el, melynek tagjai főtiszt. szuperintendens Zsarnay Lajos ur elnökölte mellett nagytszt. Édes Albert, Kun Bertalan, Tolcsvai Nagy Gedeon, báró Vay Béla, Soltész Nagy János és Kun István urak lesznek; feladata leendő küldöttségnek a miskolci egyháznál lévő alapítványok Tornallyai Judit-féle s más lehető kegyes hagyományok számbavétele, továbbá az intézet feltartására kívánt költségvetéstétel, több más ez intézet virágoztatására tartozó javaslatok előterjesztése. Mennyiben pedig a fő leánynöveldé feltartására eddigelé a Vay-Mocsáry alapítvány kamatai fordítottak, mely alapítványnak célja s rendeltetésével ellenkezik az, hogy több évekre is kisegítő eszközül szolgáljon, fő leánynöveldénk évi kiadásai fedezésére, egyházkerületi pénztárnok Bakos Antal ur oda utasíttatik, mikép a meg nem esonkítható Vay-Mocsáry alapítványból eddig tett kiadásokat az alaptőkére jótékony kezeztől gyűlt, s ezután is gyüendő adakozási összegekből ha lehet

térítse vissza s legalább a kamatokat fizesse be haladéktalanul pontosan.

133. A gimnázialis és akadémiai tanügy rendezésével miskolci gyűlésünk IX. sz. a. megbízott választmány beadta munkáját, melyben előterjeszti, hogy folyó szept. hó 27, 28-ik napjain Szántó városában összeülvén, szem előtt tartva az egyházkerületileg eleibe tűzött vezérelveket, valamint a folyó év július 14-én Sárospatakon tartott gyűlés 80. sz. a. kelt határozatát is, melyszerint a tiszántúli egyházkerület tanügyi bizottmányával együttesen készítsenek ez ügyre vonatkozó kimerítő dolgozatot, s azt a teljes választmányban megbírálván terjeszszék az egyházkerület eleibe: igyekezett nagyszerű, s iskolai ügyeinkre oly lényeges befolyású feladatát aként megoldani, hogy az a tudomány, a kor és hitfelekezet, valamint a nemzet érdekeinek is lehetőleg megfeleljen. Ezen kimerítő javaslatban:

1-ör is a gimnáziumot illetőleg tudományosan megcáfolja azon ellenvetéseket, melyekkel gimnáziumaink a nagy közönség előtt, méltán vagy méltatlanul illettettek, kimutatja azoknak orvoslási módját, majd szakavatottan kitűzi azon irányelveket, melyekből a gimnázium szervezésére nézve kiindult; elsorolja azon tantárgyakat, melyeket a gimnáziumba, mint tudós iskolába, a tudományos előhaladás jelen kívánalmai szerint felvétetni kíván, végre felmutatja ezen tudományoknak a nyolc osztályu gimnázium egyes osztályaiba való beosztását.

2-or Az akadémiát illetőleg: a valódi tudományosság mélyebb és elvi leges megalapítása céljából, valamint a gimnáziumban nem taníttatható tudományok tananyagának kimerítőbb előadása végett javaslatba hozza:

a) A bölcsészeti szaknak egy évvel, s a most létező tanáriszéken kívül két-tővel irodalom és történelem tanszékével.

b) A theologiai szaknak három év és három tanárral.

c) A jogi tanszaknak két tanévvel, és három tanárral leendő szervezését, elsorolván egyszersmind az ezen tanszakokba felvétetendő egyes tantárgyakat, s azoknak az illető tanévekbe beosztását.

Mely bizottmányi tudós és kimerítő munkálat a jelenlévők lankadatlan figyelmének kíséretében s helyeslése közt felolvastatván, következő megjegyzésekkel fogadtatott el:

1. Indítványba hozatván a tantervben a köz és nyilvános vizsgák régi modorban visszaállítása, az ez iránti javaslat előkészítésére elnökeink tiszteletteljesen, s oly módon kéretnek fel, hogy saját belátásuk szerint magok mellé veendő szakértő egyének befolyásával javaslatot készítsenek e tárgyban, s azt jövő tavaszi közgyűlésünkre legyenek szivesek beadni.

2. A magántanítás (priváta) életbeléptetésének, s a magántanítók mikénti díjaztatásának elrendezése, az egyházkerületi vizsgáló küldöttségre bizatik, oly módon, hogy figyelembe vévén a főiskola pénzügyi állását, a tandíjak egy részének, a szülék áldozatkészségének, ugy szinte a magántanítással foglalkozandó ifjak buzgóságának is igénybevételével határozzák meg a magántanítás díját, s rendezzék el ezen egész ügyet.

3. Minthogy ezen iskolai új szervezet csak akkor léptethetik életbe magasztos céljának megfelelő módon, ha ezzel összhangzó kézikönyvek fognak készíttetni, miután egyházkerületünk ez ügyben önállólag s más testvér egyházkerületek befolyása nélkül ohajt eljárni, az összes tanári kar oda utasíttatik, mikép mielőbb vegye számba azt, hogy a létező kézikönyvek közül, melyek továbbra is használhatók, melyeket kell

ujból előállítani, a célnak meg nem felelőket s ugy szólvan idegeneket mielőbb kiveendvén használatból, habár ideiglenesen is, melyekkel pótolják? s ez iránti okadatolt véleményeiket jövő Szent-Pál napkor az egyházkerületi küldöttségnek mulhatlanúl adják be.

4. Aggodalom merülvén fel némelyeknél a bölcsészet egy évi tanfolyamának rövidsége iránt, jelenleg a más iskolákban megalapított iskolai tanfolyam időarányához képest, egyházkerületünk az egy éves tanfolyamot vélte célszerűnek, nehogy főiskolánkban az általános iskolai pálya, a más iskolabelieknél aránytalanul hosszabb legyen: kimondattott azonban, hogy jövőre mihelyt alkalom nyílik s célszerűnek látja egyházkerületünk, a 2-ik évi tanfolyam is be fog illesztetni haladéktalanul főiskolai rendszerünkbe.

5. Végtére a megalapított jogi és más tanszékek mikor s miként leendő betöltése jövőn szönyegre, hogy ezen tanári állomások mind biztos alapra fektethessenek, mind alkalmas s főiskolánkra szakavatottság által fényt árasztandó jeles egyénnel tölthessenek be, egyházkerületi gyűlésünk nem látta elérkezettnek az időt, hogy rögtön tanárok választassanak, hanem elnökeinket kéri fel s bizza meg, hogy előbb pontosan számbavévén ugy a legközelebb ő nagyméltósága felhívására összegyűlt kegyes alapítványokat, mint általában az ujlag felállítandó akadémiai tanszékek megalapítására fordítható összes pénzerőt, erről jövő gyűlésünket értesíteni sziveskedjenek, a mikor is a tanerők választásának fontos ügye el fog intéztetni.

Addig pedig, hogy a jogi tanszak második évi folyam a is megindulhasson, a már mult évben is jogtanítással dicséretesen foglalkodott tanárunk Antalfi János ur alkalmaztatik ideiglenesen a második évi jog tanszékére, helye a gimnáziumban más alkalmas egyéniséggel pótoltatván.

134. Főtiszt. szuperintendens Zsarnay Lajos urnak a nagy leánynöveldére tett 100 frtos alapítványi levele felolvastatván:

Kedvesen tapasztalja egyházkerületünk főtisztelendő urnak ezen még csak keletkeztében s alap nélkül álló nagy reményű intézetünk iránti meleg részvétét, s hálás köszönetét mások által is követendő például jegyzőkönyvileg azon őszinte kívánattal fejezi ki, hogy az isteni gondviselés becses életét ugy ezen, mint más intézeteink előmozdítására messze messze terjesse.

135. Tólcsvai Nagy Gedeon egyházmegyei segédgondnok urnak az özvegyárvatárra tett 200 frt. alapító levele szinte felolvastatván:

Az alapító segédgondnok ur nemes buzgalmát egyházkerületi közönségünk örömmel fogadván, midőn ezen érzelmét s főgondnok ur alapítványát jegyzőkönyvébe vétele által megörökíteni kívánja, az eredeti alapító levelet megőrzés végett a levéltárba tétetni s folyóvá tétele végett pénztárnok ur értesítetteti rendeltetik.

136. Jelen papi felavatás ünnepélyén tapasztaltatván, miszerint a már régebben hozott határozattal ellenkezőleg nem a felavatandók egyike szónokolt a templomi isteni tiszteleten:

Megujtattik azon határozat, miszerint jövőre mindenkor a felava-

tandó lelkészek egyike lépettessék fel az avatási ünnepély vasárnapján templomi szónokul úgy reggel, mint délezt, hogy pedig szónokok jó eleve kineveztethessenek, a felavatandó lelkészek névjegyzékét egyházmegyénk esperesei főtiszteletű szuperintendens urnak jó korán nyujtsák be.

137. Olvastatott az erdélyi ref. szentegyház Szepesi Szent-Györgyön 1861. jun. 17. tartott közgyűlésének azon hivatalos értesítése, mely szerint iskoláira egyházkerületünkől 1848. évig nyert s 1859. évtől felelevenített segélyezés viszonzossága tekintetből, az erdélyi anyaszentegyház is elhatározta magyarhoni szükölködő iskoláink segélyezését, s ugyanazon igen tisztelt közgyűlés főleánynöveldénk gyámolítására kibocsátott gyűjtőivek átvétele felől is szives tudósítást küld azon ígérettel, miszerint ez intézetet pártfogásába véve a begyülemdő mennyiséget folyó évi december végeig szuperintendensi hivatalunknak megküldendi.

Egyházkerületünk a testvéri viszony hiv ápolását mindenkor legkedvesebb gondjai közé számlálván, örvend a Királyhágon tulról kölcsönösség természetéből folyó azon szívélyes nyilatkozat felénk hangzásán, mely a testvéri szót megérti s annak jelentőségét viszonyos áldozatkészségben termékenyíti meg.

138. Részint halál, részint az akadémiába lett áthelyezés által több tanári állomás megürülvén, a gimnáziumban egy tanszéknek azonnali betöltése szükségessé vált:

Ezen tanárszékre miskolci tanár Orbán József választatott meg közegyetértéssel, a gimnáziumi IV. osztály jelettetvén ki számára. Elválasztatásáról az egyházkerületi jegyzői hivatal által mielébb értesítendő.

139. Olvastatott az abauji egyházmegye G.-Bátorban folyó év augusztus 27-én tartott közgyűléséből kelt azon felterjesztvénye, melyben egyházmegyei tisztikarának mult tavaszi gyűlésén történt tömeges lemondása után, a tisztujítás eszméje alapján, melyet semmi árért feladni nem kíván, egyházmegyei tisztviselőinek megújítását elhatározta, s már az erre vonatkozó szavazatokat be is szedte, de nem akarván az egyházkerület s egyházmegye közti édesen boldogító viszonyt tágítani, azoknak felbontását azon előterjesztett ohajtása mellett eddigelé elnapolta, hogy jelen helyhatósági intézkedésére akképen adná egyházkerületünk szentesítését, miszerint a tisztujítást elvileg elfogadva terjesztené ki kötelezőleg a többi testvér egyházmegyékre is:

Az abauji egyházmegyének, miután tisztikara tömegesen lemondott, szabályszerű intézkedése az új tisztviselők választására nézve helyeseltetvén, oda utasittatik a fent tisztelt egyházmegye, miszerint hivatalnoki állomásai üresen nem maradhatván, azokat annak rendje szerint töltse be; jelenleg azonban egyházkerületünk a tisztujítást elvileg elfogadni sem kor, sem célszerűnek nem látja.

140. Olvastatott a sárospataki gimnáziumi osztályok énektanítóinak azon folyamodványa, melyben az énektanítás díját két két forinttal fölebb 8, illetőleg 10 frtra kérik felemeltetni, mellékletül Ivánka Sámuel énektanár ur, ugyan e kérelmet támogató levelét is felterjesztvén.

Folyamodó gimnáziumi énektanítók kérelme teljesíteni rendeltetett.

141. Az abauji egyházmegye folyó jun. 15. éjjelen tűzkárvallott pusztafalusi szegény egyházat egyházkerületünk pártolásába olyképen ajánlja, hogy még ez év folytán ha lehetséges mind a négy egyházkerület munkás szeretetét annak gyámolítására felhívni kegyeskednék.

Folyamodó szegény egyház számára mind a 4 egyházkerület. tisztelt kormány-hatóságánál kegyes adományzásokot eszközteni főtisztelendő szuperintendens. ur főpásztori gondjába ajánlatik.

142. A lugosi egyesült prot. egyház anyagi állapotának megszilárdítása végett kegyes gyámolításért folyamodván :

A folyamodó egyház a kegyes hívők munkás szeretetébe ajánlatván, segedelmezés végett még ez évben kihirdetendő.

143. A nagymélt. H. T. T. a karantháni hercegségben kebelezett tressdorfi ágost. anyaegyházhoz tartozó goderschachi fiók-egyháznak, iskolaház építése végett, szinte a Csehországba kebelezett sobchádi helv. hitv. iskolaházat építő, s tanítóját célszerűbben javadalmazni kívánó egyházközségnek egész birodalombani segélygyűjtést engedményezvén:

Tudomásul vétetik, s egyszersmind az említett két egyház jövő évre a hirdetendő tárgyak közé soroztatik.

144. A gömöri egyházmegye a beretkei szegény, valamint a honi ref. egyház északi szélén, ugy a reformált vallás mint nemzetiség határöréül hivatott rozsnयोi leányegyházat, részökre az egész hazában leendő segélygyűjtésre szükséges felsőbb engedély kieszközlése végett ajánlván :

Szuperintendensi hivatalunk bizatik meg, a kívánt engedélynek a maga utjáni kieszközlésére.

145. Olvastatott a barkai szükös egyház esedező levele, melyben leroskadó félben levő paplaka, iskolaháza és templomának újból építhetése végett az egyetememes honi egyházak buzgó pártolását kéri kieszközlötetni, mellékletben a tornai egyházmegye ajánló levelét is beterjesztvén.

A természet mostohasága, s a többi társ egyházoktól elszigetelt helyzete miatt, maga saját nyomoruságára hagyatott barkai kis egyházat buzgó részvétellel ajánlja egyházkerületünk a többi testvér egyházkerületek gyámolító szeretetébe.

146. Az alsózempléni egyházmegye a tályai, minden épületeitől tűzvész által megfosztatott egyházat ajánlja országos segélyzés eszközlése végett a főtiszt. egyházkerület kegyes pártfogásába :

Jelenti főt. szuperintendens ur, mikép azon egyház érdekében a sükségelt lépéseket már megtette.

147. Sárospataki tanár Antalfi János ur a főiskolai testgyakorda tanítója Halmy Károly theologus 42 frt. évi fizetését már csak azon oknál fogva is, mivel hogy mostani fizetése a testgyakordában használni kellő ruhákra is alig elegendő, felebb emeltetni kérvén :

Miután az említett kérelemben Halmy Károly theologus szakavattottnak mutattatik fel, évi fizetése 42 frtról 80 frtra emeltetik s erről pénztárnokunk értesítetni rendeltetik.

148. Ugyancsak sárospataki tanár Antalfi János ur, miután jelenti, hogy a főiskolai tápintézetben a mult aratási vizsgák alatt 98 ifju vétetett fel s ezen bevett ifjak közzül egy sem maradván el, egy hely sem maradt üresen, mint ezen intézet felügyelője felhivja a főtiszt. egyházkerület figyelmét, hogy miután a drágaság miatt számításukban csalatkoztak s az élelmi szereket egy harmadrésszel drágábban kény-

telenek bevásárolni, az egyes egyházakat élelmi adományaiknak a szokásos módtól eltérőleg nem készpénzben, hanem természetbeni beküldésére felhívni méltóztassék:

Miután a természetbeni adományok befuvarozása távolabb helyekről költségesnek s a célnak megfelelőnek épen nem tapasztaltatott, s ezen tapasztalaton alapszik azon határozatunk is, hogy a természetbeni adományok eladassanak s készpénzben küldessenek be, ez utóbbi határozat megváltoztatására jelenleg sem talál elegendő okot egyházkerületi közgyűlésünk, azt tehát elvben tovább is feltartja, óhajtja azonban, hogy ez évben a közelebb eső egyházak adományait kivételesen természetben küldessék be, a mennyiben pedig a tápintézet szükséges kiadásai ezen mód által sem lennének fedezve, a hiányokat a főiskolai pénztár fogja pótolni.

149. Főiskolai pénztárnok Kun Dániel a folyó évi 118. sz. alatti határozat folytán a testgyakorda szükségait fedező csekély alapokat kimutatván, előterjeszti, hogy ez intézet költségeit is nagy részben a közpénztár fedezi:

Tudomásul vétetett.

150. A testgyakorda jövőjét illetőleg szóba hozatott azon körülmény, hogy Halmy Károly theologus véletlen eltávozásával az intézet, miután nem lesz ki tanítson, maga magától meg fog szünni:

Ezen előre látható következés kikerülése tekintetéből az oktatói kar figyelme felhivatik, hogy Halmy Károly mellé egy más alkalmas ifjuról is, ki szükség esetében helyettesül, sőt Halmy Károly elmene-
telével utódjául is fog alkalmaztatni, gondoskodjék s e részbeni intézkedését tavaszi közgyűlésünkre jelentse be.

151. Az 1861. szept. 23-án tartott számvevőszéknek egyházkerületi pénztárnok Bakos Antal urnak 1860. évi számadásáról vezetett jegyzőkönyve felovastatván:

A számadás ellen a számvevőszék jelentése szerint nehézség nem forogván fen, a számadás helyben hagyatik, a számadás vizsgálásánál kelt határozatok kivitele e. k. ügyvéd ur ereyességére bizatik.

A Butykay Sámuel-féle követelésnél többek jelentése szerint bonyodalmak mutatkozván, annak sietős behajtása szinte elrendeltetett, s miután a Fáy Ferenc-féle tartozás egy része ügyészünk jelentése szerint néhai Fáy Ábrahám ur árvái által lenne biztosítandó, e szerint az ügy a zempléni árvaszéknél előmozdítandó, t. Komáromy József és Évva András urak felkéretnek, hogy ezen ügyet egyházkerületünk érdekében Zemplén megye árvaszékénél szorgalmazni s közreműködésökkel szerencsés eredményre juttatni sziveskedjenek.

152. Indítvány folytán annak megvizsgálására: ha vajjon a főiskolában fenálló fegyelmi rendszer elegendő szigorú s a korhoz eléggé alkalmazott-e? a tanuló ifjakban tanítóik s iskolai előljáróik iránt a kellő tisztelet s engedelmesség nem hiányzik-e, s általában a főiskolában az ifjak között a közerkölcösiséget sértő modor nem mutatkozik-e?

Iskolai algondnok Ragályi Károly ur ő méltósága elnöklete alatt Hegedűs László, Laki Endre esperes, Simon József bódvai és Futó Dániel szikszói lelkészek, Szathmáry Pál, Ragályi Ábrahám és Dapsy Vilmos e. m. tanácsbíró urak küldetnek ki, és pedig miután sajnálva tapasztalja egyházkerületünk a tanárok közötti zsurlodást s félve annak az

ifjakra is lehető káros hatásától: a közelebbi Pálnapi vizsgák alkalmával intézkedjenek és tanácskozzanak arról, hogy az ifjak között az erkölcsiség, a tanítók s iskolaelöljárók iránti tisztelet és engedelmesség szilárd alapra fektetessék, ekként a fegyelmi rendszer tökéletesen kielégítő legyen, valamint arról is, hogy az oktatók között a zsurlodás alapoka bármi eszközök által kiküszöböltessék, véleményes tudósításaik a közelebbi tavaszi közgyűlésre bevértván.

153. A kaposi egyház 400 pft tartozása befizethetését megengedtetni kérvén :
Szabályos határozataink ellen ugyan, mindazáltal folyamodó egyház szegénysége iránti tekintetből megengedtetik, hogy folyamodó egyház tartozását befizethesse, s arról alkalmazkodás végett pénztárnokunk értesítettik.

154. Tekintetes Tóth Sámuel ügyvéd úr a Vay Mihály-féle bevett tartozás beküldéséről költség-jegyzékével együtt jelentését azon örvendetes nyilatkozattal küldi meg, hogy a Dobozy ezredes-féle tartozást is tisztára akarván hozni, az e tárgyban iratok hozzá tétessenek át :

Buzgó eljárása jelentést tevő ügyvéd urnak köszönettel fogadtatván, felszámított költsége kifizetése megrendeltetik, iskolai pénztárnok úr pedig a Dobozy-féle tartozást tárgyazó iratokat felvilágosító nyilatkozatával mielőbb Tóth Sámuel ügyvéd urhoz juttatni utasítottik.

155. E. ker. ügyvéd Horváth Antal urnak némely peres ügyek állásáról jelentése felolvastatván :

Jelentésének azon ága, melyben a perek folyama akadályozottnak, s egy időre rendes állapotba hozása csak várhatónak sem állítottik — sajnálattal fogadtatik, s annál erélyesebb buzgalmába ajánltatik.

1. a tornalyai Losonczy Judith-féle tartozás mielőbbi gyümölcsözővé tétele.

2. A Tóth Lajos-féle csőd befejezésének siettetése, — mely pontnál elismervén e. kerületünk is annak igazságát, hogy mindaddig, míg a csődnek vége nincs, kielégítés sem történhetik, utasítottik pénztárnok úr, hogy e. ker. ügyvéd úr kívánságához képest a már befizetett összeg bevételeit nem nyugtával, hanem oly formán, hogy azon summáról bármikor számolni kész, ismerje el, s mint ilyet ezen összeget kellő jegyzet alatt vezesse a számadásba.

3. Néhai Bernáth Klára Bárczay Ferencné asszony tartozása kamatjának is befizettetése.

4. Molnár József és neje elleni csőd mielőbbi befejezése, illetőleg ugy ezen, mint a miskolci Dongák-féle követelésünk kielégítettése.

A Molnár József-féle csődtömeg gondnokának t. Bakos Antal úr, a pénz kezelőjének pedig pesti ügyvéd Kápczy Tamás úr jelentetvén, nem mellőzheti egyházkerületünk kinyilatkoztatni, hogy a mily igazságosnak ismeri ezen követelését, épen oly bizton reményli annak nem csak megnyerését, hanem t. Bakos Antal és Kápczy Tamás urak buzgóságában annak mielőbbi befejezését is, ezen bizodalunkról t. Kápczy Tamás és Bakos Antal urak értesítendők lévén.

156. Szántói ügyvéd Török Lajos ur Vitéz István elleni követelésünknel hi-

vatalosan jelenti, hogy minden módot elkövetett ennek behajtásánál, azonban azt nemcsak be nem hajthatta, de remény sincs hozzá, hogy az adósság valaha bevétethetnék.

Fájdalmasan vétetik tudomásul ezen jelentés, s ennek kapcsában, nehogy ily kedvetlen jelentésekkel kelljen később is találkozni, pénztárnok uraknak meghagyatik, hogy minden bármely pénztárt illető kötvényeket, melyek betáblázva nem volnának, betáblázás végett egyházkerületi ügyvéd Horváth Antal urnak azonnal adassanak ki, s a közelebbi tavaszi közgyűlésre azon tókékról, melyek nem eléggé biztosítottak vagy világosak, tegyenek jelentést.

157. Az alsóborsodi egyházmegye jelenti, mikép Fekete Károly volt egyházmegyei főjegyző tanácsbíróvá lett választatása által megürült főjegyzői állomásra az egyházak általános szavazati többségével Bornemissza Kovács József, mező-keresztesi lelkész választatott meg:

Tudomásul vétetik.

158. Ugyanesak az alsóborsodi egyházmegye azon kérelmét terjeszti elő, hogy miután a főtiszt. egyházkerület május 1—3. napjain Miskolcon tartott gyűlése 46. sz. a. határozata által az ongai egyházat Alsóborsodtól ismét az abauji egyházmegyéhez csatolta, az osztó igazság, valamint a történelmi és helyrajzi tekintetek, de a kölesönőség is úgy kívánják, hogy az Alsóborsodtól ugyanazon időben elszakasztott, s f.-borsodi egyhmhez csatolt ecsegi egyh. szinte az a.-borsodi egyhmhez csatoltassék vissza.

Az ily kicserélésekre nem lévén jelenleg sem szükség sem alkalmas idő, de nem is lévén az alsóborsodi egyházmegye kérelme az illető ecsegi egyház ohajtása által sem támogatva, az egyházmegye kérelme, illetőleg indítványa el nem fogadtatik, az ecsegi egyház továbbra is a felsőborsodi egyházmegyébe kebelezve marad.

159. Kovács József, volt szalaszendi, s hivataláról önként lemondott lelkész a kerületi papi özvegy és árvatárba hivataloskodása alatt évenként berakott részvénydíjakat, az 1853. évben módosított alapszabályoknak c. betű alatt olvasható pontja értelmében visszaadni kéri:

Miután az alapszabályoknak folyamodó által idézett c. pontja nem a hivatalokról önként lemondott lelkészekről, hanem a hivataloktól megfosztott vagy felfüggesztett lelkészekről szól, folyamodó kérelme, mint alapszabályainkba ütköző, nem teljesíthetetik.

160. A darnyai egyház a gömöri egyházmegyének azon ránézve súlyos határozata megváltoztatásáért folyamodik, miszerint Gönczy Lajos volt iskolatanítója özvegyének, kinek férje különben is az iskola kipótolhatlan kárával szanalomból türetett el betegeskedése miatt hivatalában, az egyházmegye özvegyi évet rendelvén, e miatt az iskolás gyermekek szorgalmas tanításával most foglalkodó iskolatanító nagy kárt s hátramaradást szenved: kérelmét, miszerint említett özvegyre nézve az özvegyi év szüntessék meg, — azzal is indokolja az egyház, hogy az egyházmegyei ítélet hozatala óta, kérdéses özvegy már férjhez is ment:

Az egyházmegye ön keblében autonomikus jogánál fogva hozott s már régibb idő óta érvényre emelt határozatára alapítván a darnyai egyház által megváltoztatni szándokolt végzését, az egyházmegyei végzés továbbra is érvényben hagyatik.

161. Jelenti a sárospataki gazdasági választmány, a főiskoláról szóló 186⁰/₁. évi tudósítást is jelentéséhez mellekelve, miszerint főgondnok ő nagyméltósága lelkes felhívására a főiskolánkban felállítandó jogi s más akadémiái tanszékek alapjául, mint ezt a főiskoláról tudósítás is igazolja, begyűlt már eddig összesen 34,082 frt. 32 kr. oszt. ért., mely összegeből 9610 frt. 5-ös, a többi pedig 6-os kamatú.

Örvendetes tudomásul vétetett, egyszersmind a lelkes, a nevelés és oktatás szent ügyét oly hű kebellet pártoló kegyes alapítók iránti hálás köszönetünk, valamint páratlan buzgalmu s ez ügyben fáradságát nem kimélő főgondnokunk ő excellenciájának sükeres eljárása méltó elisméréseül elhatároztatott:

1. Hogy a begyűlt, s még bejövendő összeveg „a sárospataki főiskola háromezázados ünnepének emlékére főgondnok Vay Miklós ő nagyméltósága gyűjteménye“ cím alatt, tőkésíttessék és alapítványnyá tétessék.

2. Köszönő irat szerkesztessék főgondnokunk és Erdélyi János tanár befolyásával, mely kinyomatván, az illető jöteveknek s kegyes alapítóknak megküldessék.

3. Miután a segélyt kérő ivekből, melyek 1000 példányban osztattak szét, eddigelé mintegy 200 iv érkezett vissza, felszólítandók lesznek a t. c. ivtartó urak, hogy iveiket az elszánt segély mennyiségének bejegyzésével vagy a nélkül is, iskolai igazgatóságunkhoz visszaküldeni sziveskedjenek.

162. Szaniszló Pál, jelenleg szántói segédlelkész, akadémiákra szándékozván, az e célra szolgáló „Bárczy“-féle alapítványból segélyért folyamodik:

Miután ezen alapítvány kamatai elébb folyamodó egyének részére kiadatni rendeltettek, folyamodó Szaniszló Pál ezeu jótéteményben jelenleg nem részesíttethetik, hanem neve előjegyeztetvén, azon sorban mint következni fog, az említett alapítvány egy évi kamata részére kiadandó lesz.

163. A rimaszombati egyesült protest. gimnázium igazgatósága a tanintézet 186⁰/₁. tanévi állása felől részletes jelentését s iskolai értesítvényét, nem különben a tanári személyzet életrajzi kimutatását két példányban beterjeszti:

Tudomásul vétetik.

164. Az abauji egyházmegye G. Bátorban folyó év aug. 27-ik gyűléséből a tüzvész által tetemesen szenvedett a. -vadászi egyház folyamodását, melyben említett egyház közkedvességű iskolatanítóját Simon Józsefet újabb költekezés kerülése tekintetéből ohajtja a negyedik évre is meghagyatni, pártoltatni kéri:

Folyamodó egyház kérelme méltányosnak találtatván, Simon József tanítói jelen állomásán negyedik évre is meghagyatik.

165. Olvastatott az egyházkerületi népiskolai választmány folyó év szept. 28. Szántón tartott ülésének jegyzőkönyve, mely szerint 2. sz. alatt az a. -zempléni egyházm. által készített nyomtatásban is közzétett „U t a s í t á s t,“ mely az iskola körlátogatók tisztét, példányiskolák felállítását, tanítói értekezletek életbeléptetését tárgyazza, nevezett egyházm. tudomás végett a többi testvéregyházmegyéknek is meg fogja küldeni, ohajtván, hogy azok is hasonnemű dolgozataikat kölesönös értesülés végett vele közleni méltóztatnának; 3. szám alatt a jelen összejevétel alkalmával az egyházkerületi népis-

kolai választmány nem több mint két egyházmegyéből, ugymint az alsóborsodi és alsózempléniből vett tudósítást a népiskolák kül- és belállásáról és sajnálatát fejezi ki a felett, hogy a többi egyházmegyéből az iskolák állása s miben léte felől adatai nincsenek, felkéri annál fogva azokat, lennének szivesek ide vonatkozó jelentéseiket jövőre eleve beküldeni, különösebben a következőkről kíván értesülni: ki van-e szolgáltatva az iskolák részére a „Népiskolai szervezet“? ki van-e nevezve mindenütt az egyházközségi felügyelőség? ki vannak-e jelölve a példányiskolák, s mi intézkedés történt e részben? a tanítói értekezletek életbe vannak-e léptetve? Ohajtja továbbá, hogy a nagy. egyházmegyék a kebelökbeni népiskolai választmányi tagok névjegyzékét valamint az iskolákat is, ez utóbbiak érdeme, szellemi állásuk mértéke szerint osztályokba sorozva beküldeni sziveskedjenek. Kifejezi ezuttal a választmány azon nézetét is, miszerint egyáltalában nem találja célszerűnek, hogy a lelkész urak saját egyházukban az iskolai felügyelettel mint körlátogatók bizassanak meg, az innen eredhető kellemetlenségnek kikerülése végett az alól az illetőket felmentendőknek s iskoláikat a szomszéd lelkész urak felügyelete alá helyezendőknek véleményezi. 4. sz. alatt az abauji egyházmegye az iskolák emelkedése tekintetiből, melyet sok részben gátol a tanítók gazdálkodással foglalkozásuk, következő indítvánnyal lépett fel, hogy hol a tanító külállományi birtokkal van díjazva, azt az egyházak összes tagjai vénének ki haszonbér cím alatt, helyette deputatumot adván s érte a közterheket viselvén, továbbá a mulasztások korlátozása végett mondassék ki a hanyag szülékre a politikai hatóság igénybevétele. Az egyházkerületi iskolai választmány bár ohajtja, hogy a tanítók minden mellékes foglalkozástól felmentessenek, de mennyiben az indítvány keresztülvitele a tanítók anyagi érdekeinek csonkulása nélkül meg nem történhetnék, s ez intézkedés egyenesen a díjlevelek szabályozásába vágna, minek csak azon esetben lehetne helyet adni, ha a teendő intézkedések határozottan a díjazandó tanítók javára szolgálnának, a mi pedig e tárgyban épen nincs kérdésen kívül helyezve, az egyházkerületi népiskolai választmány ez indítványt törvényes erőre emelendőnek nem véleményezheti. A politikai hatóság közbelépésének igénybe vételét illetőleg ez újabb határozat nélkül is jogukban áll az iskolák előljáróinak, olynemű intézkedés azonban, mely nyugodt külső viszonyok közt ígér sikert, válságos időkben nagy óvatosságot kíván.

Az egyházkerületi népiskolai választmány felterjesztett jegyzőkönyvében foglalt minden javaslatok elfogadtatván, törvény erejére emeltek, s az abban kifejezett elvek életbe léptetendők.

166. Dunántúli ref. szuperintendens főtiszt. Nagy Mihály ur közli azon egyházkerület 1861. Balaton-Füreden tartott gyűlése jegyzőkönyvét:

Kedves tudomásul vétetik.

167. Olvastatott az ongai egyháztanácsnak a Noszvalyon 1859. év őszen tartott egyházmegyei gyűlésből föllebezett azon folyamodványa, mely szerint az egyház hiveinek tagosítás által állítólag földbirtokaikban szenvedett károsíttatása miatt behivatalnokai szokott díjazására tehetetlenek lévén, a papi illetéket egy egy gazdátelken lakó után 5 véka élet mennyiségről 3 vékára, kisebb földbirtokosok után pedig másfél vékára kéri leszállítani, annál inkább, mivel a tagosítás által a lelkészi földbirtok 15 köblös föld mennyiségből 42 köblőre emeltetett fel.

E folyamodás azon egyházmegye esperesi hivatalának adatik vissza, melyhez jelenleg az ongai egyház tartozik, azon utasítással azonban, hogy ez ügy jelen állása felől tegyen egyházkerületünknek hivatalos tudósítást.

168. Olvastatott a poroszlói egyháznak egyházkerületi kormányunk elibe főlebbezett azon esedezvénye, melyben a tagosítás által különben is gazdag jüvedelmi forrásban részesített lelkészi hivatal után járuló 8 szekér széna fizetés megszüntetését azon indokból kéri, mivel a megtörtént tagosítás után a fizető gazdák Tisza partján haszonbéreelt rétjüvedelmüket elveszítették.

Nemkülönben a kisebb fi- s leánytanítók igen csekély fizetésének célba vett javítására nevezett egyház a rektori jüvedelemből kiszakasztandó hat-hat köből őszi életnek fordíthatásáért esedezik:

A folyamodás visszaadatván, folyamodó egyház oda utasíttatik, miszerint minden ez ügyfolyamhoz tartozó iratok, netalán történhetett tagosztályi szerződvények, lelkészi vélemény, papi, tanítói díjlevéllel együtt terjesztessenek fel az alsóborsodi egyházmegye legközelebbi gyűlésének, mely is e kérdést az adatok nyomán mind a két fél megnyugtására eldönteni igyekezzék s az ügymenet felülvizsgálat végett az illető egyházmegye útján egyházkerületünknek terjesztessék fel.

169. Olvastatott Bodon Ábrahám ur levele, mely szerint az 18³⁰/₁₀. évi országgyűlésben elmondott vallásügyi beszédeknek a „Sárospataki Füzetekből“ újra lenyomatott első füzetét jótékony célra, például a tápintézet javára felajánlja:

Említett nyomtatványnak, mely egyházunk azon korbéli nevezetes kérdésére világosságot vet, 20 krajcárban szabatott meg az ára. A befolyó jüvedelem a tápintézet alaptökéje növelésére lesz fordítandó. Minél terjedelmesebb keletet eszközölni a főiskola i gazdasági választmány és esperesi hivatalok kéretnek fel.

170. Olvastatott magyar-izségi lelkész s felsőzempléni esperes Laky Endre ur hivatalos jelentése, miszerint a magyar-izségi megégett toronytetőzet felépíttetését Andrassy Gyula grófné méltósága s Komáromi Józsefné nagysága voltak kegyesek magukra vállalni, mi iránt már a költségvetés is megtétetett.

Ő méltóságuk tiszta vallásos érzülete s kegyes áldozatkészségük hálás elismeréssel fogadtatik, s jegyzőkönyvünkben a jövő idők tanúságául bevezettetni rendeltetett.

171. Szász Károly ur „Magyarország története“ című prot. közép tanodák számára szerkesztett tankönyvét iskoláinkba tankönyvül elfogadtatni, s mint ilyet megbírállás alá bocsáttatni kéri tisztelettel:

Előterjesztett történelmi tankönyv bíráltság meg a népiskolai választmány által.

172. A gömöri egyházmegye, s. keszi volt, de hivatalától ítéletileg megfosztott lelkész Somogyi János azon dacos magatartásáról tesz jelentést, miszerint lelkészi oklevelét esperesi felhívás dacára sem adta vissza mind ez ideig, hanem magánál tartóztatja, az ellene hozott ítélet ellenére:

Említett Somogyi János ezennel komolyan felhivatik közgyűlésünk által, hogy lelkészi oklevelét, melyet törvénytelenül tartóztat magánál, a gömörmegei esperesi hivatalhoz azonnal küldje meg; különben ez törvényes úton is el fog tőle vétetni, s engedetlensége nagyobb büntetéseül lelkészi hivatalától lett elmozdittatása mind a négy egyházkerületben köröztetés útján fog köztudomásra juttatni.

173. Olvastatott t. Czelder Márton Ploestből az oláh misszió gyámolítására segélyt kérő levele :

Miután jelen egyházi évben a kívánt célra gyűjtött segedelmünk már illető helyre elküldetett, csak jövő évre fog egyházkerületünk ismét e nemes célhoz segélyével járulhatni mire való nézve esperes urak figyelmébe a segélygyűjtés eleve is ajánltatik.

174. Az alsózempléni egyházmegye felterjeszti, a taktakenyézi egyház azon folyamodását végleges megítélés végett, melyben kéri az egyházmegyei széket, hogy oldoztatnék fel legalább addig, míg egyházi épületeit felépíthetné, a lelkészi s tanítói földekért követelt adó terhétől :

Világos törvényt hozván egyházkerületi gyűlésünk még Jánosiban 1857. és Miskolcon 1859. évben, mely a belhivatalnokok díjazására szolgáló földbirtokokat terhelő adót a tulajdonos egyházak által rendeli minden körülmények közt befizettetni, ez oknál fogva a taktakenyézi egyház kérelme nem teljesíthető.

175. A felsőborsodi egyházmegye Rudabányán folyó évi szept. 11. tartott gyűléséből t. Balla Albert vezeldi lelkész felterjesztett panasza érdemében alkalmat veszen egyházkerületi kormányuunknak jelentést tenni azon visszaélésről, mely szerint több egyházban a katonaságot viselt hallgatók, kik hadkötelezettségi idejüket ugyan kitöltötték, de még végleges elbocsátó levelet nem kaptak, nemkülönben a szabadsággal több év óta hon tartózkodó katonák ; ámbár a belső személyek szolgálatával élnek : még is azoknak fizetni nem akaruk ; s e visszaélés megszüntetésére hozott azon határozatát, miszerint az egyházi személyek szolgálatával folytonosan élő egyházttagok a gyülekezetben megalapított fizetési arány szerint tartozzanak az egyházi terhek viselésére is befolyjni, mely természetesen a katonai kötelezettség alatt lévő, de az egyház jótéteményeivel folyvást élő szabadságos s búcsúlevelét váró katonákra is kiterjed, megújítván, egyházkerületünk jóváhagyása s megerősítésével kéri szentesíttetni :

A felsőborsodi egyházmegye jelen határozatát egyházkerületünk igazságosnak és törvényszerűnek találván, azt ezennel megerősíti, s határozatilag kinyilatkoztatja, mikép mindazon egyének, kik az egyház jótéteményeivel élnek, és így a hadkötelezettség alatt levő vagy hadi szolgálati idejüket kitöltött hallgatók is egyházkerületünk minden egyházi községeiben az egyházi közterhek viselésére mint eddig ugy jövőre is befolyjni köteleztetnek, mely határozat közönséges szabályul mind a 8 egyházmegyében kihirdetni rendeltetik.

176. Erdélyi János ur főiskolánkbéli bölcsészeti tanára jelen hivatali állomásától jul. 14-én tett nyilatkozatával következetesen lemondását megújítja.

Erdélyi János ur lemondását, melyet gyöngélgedő egészségi állapotján kívül egyéb okokkal nem támogat, egyházkerületünk el nem fogadja, folytassa hivatalát mint eddig főiskolánk diszére, remélve és ohajtva egészsége helyreállítását.

177. A főiskolai számvevőszékre állítólag követeket küldeni a gömői egyházmegyén lévén a sor :

Főtiszt. szuperintendens ur megbizatik a sor szerint következő egyházmegyét képviselői elküldésére felhívni.

178. A nagyméltoságu helytartótanács 36—899 sz. a. hivatalosan megkeres-

vén szuperintendensi hivatalunkat az iránt, miszerint ez a „hadkiegészítő“ szabály 8. §. értelmében utasítsa oda a felügyelete alatt álló lelkészeket, hogy ezek az 1-ső és 2-ik korosztályban levő ifjakat, az illető vármegye vagy szabad kir. városok engedélye nélkül meg ne eskessék:

Tudomásul vétetett.

179. A papi vizsgához vizsgáló küldöttség tagjaiul az abauji egyházmegye részéről Futó Dániel szikszói lelkész, s Komáromy László tanácsbíró jelentetvén.

Tudomásul vétetett.

180. Szántói lakos Kovács Ferenc özvegye Vas Klára s ugyancsak szántói lakos Bodnár Sámuel és neje Cziráky Judith pénzkülesönért folyamodván:

Folyamodásaik tárgyalás végett a pénzügyi választmányhoz áttétetni rendeltettek.

A 120, 121, 122, 123, 124, 125, 133, 138, 143, 144, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 172, 173, 178 sz. alatt jegyzette a főjegyző.

A 126, 129, 131, 132, 136, 137, 139, 140, 141, 142, 145, 146, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 174, 175, 176, 177 jegyzette az aljegyző.

A 127, 128, 130, 134, 135, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 179, 180 jegyzette a világi jegyző.

Jegyzették Kun Bertalan főjegyző. Maklári Pap Lajos aljegyző. Piskóti János világi jegyző.

Kiadta
KUN BERTALAN,
e k. főjegyző.

Ára 20 uj kr.

BÁRÓ VAY MIKLÓS

egyházkerületi főgondnok ur ő nagyméltóságának

MEGNYITÓ-BESZÉDE

A TISZÁNINENI REFOR. EGYHÁZKERÜLETNEK

SZÁNTÓN TARTOTT GYŰLÉSÉN

szeptember 30-án 1861.

Kevés napok hiján, egy éve immár, hogy utólszor vettem részt a főtiszteletű egyházkerület tanácskozásáiban. Keblem érzését, a viszonzlítás e rám nézve örvendetes, rég nélkülözött pillanatában, azon tengerész lelke hangulatához képzelem hasonlíthatónak, kinek partra törekvő sajkáját csalfa szelek üzték s kergették hónapokon által, míg végre szirtek s örvényeken áthatolva visszakerült megint szokott biztos kikötőjébe, meglehet, hogy törődve s fáradtan az ezernyi sükertelen küzdések miatt, de okulva egyszersmind és szilárdulva meggyőződéseiben, s gazdagodva tapasztalatiban, melyeket örömet fordít most már azok hasznára, kiket hit, hon s testvéri szeretet fűznek szétszakíthatlan láncokkal, irányukbani kötelességeiről soha egy percig is megfeledezni nem tudott, szívéhez.

Igen! sokon ment kedves hazánk, s mentem azzal én is ez említett egy év lefolyta alatt keresztül, mert a pillanatnyi, mindnyájunkat új tevékenységre kötelezett, bárha kezdetben is már halovány remény nyomába csakhamar csüggesztő s lankasztó kételyek léptek, mignem aztán ezeknek helyét nagy mérvű bizalom- s hitrázkódtató keserű csalódások foglalták el.

A még naponként történők után itélve, csak az egek tudhatják, mi minden vár még ezentúl a szeretett honra, s ebben mi reánk is, annak helvét hitvallású lakosaira! Azon egyről azonban meg lehetünk győződve, hogy a reánk mért közössorsban, mint azon egy hon gyermekei, hitkülönbség nélkül osztozandunk, s egyformán mindnyájan, mert Istent lehet különbözőképen imádni, de a honszeretetnek egy neménél többet a magyar nem ismer. A vallások dogmái különbözhetnek egymástól; de az öszves haza egyedül idvezítő politikai hittana nem lehet ez idő szerint más, mint szentesített mindannyi törvényeink paizsa alatti egyetértő rendíthetlen összetartás.

Hanem nekünk magyarhoni protestánsoknak az ily nemű alkotmányos összetartásbozi szoros csatlakozás, csak nem régi tapasztalatainkra is még visszaemlékezve, különösebben és így kétszeres köteletségünk. Nekünk ugyanis nem szabad felednünk, hogy egyházi alkotmányunk, s ettől lényegesen feltételezett lelkiismeret s vallásszabadságunk csak addig maradhat fen teljes valójában, tiszta épségében, szilárdul, s biztosítva a többizben, sőt már saját magunk által is visszavert megtámadások ellen, míg az, öszves honunknak, improvizált alkotmányellenes vésztanok ragályától menten maradt, orgánikus életéből meritheti s szívja magába éltető, a tespedést s erkölesi rothadást csak ily módon lehetetlenítő, szellemi örök létünket pedig csak ekként biztosítható tápszereit. Nekünk magyarhoni protestánsoknak tudnunk kell, hogy nagy részben ugyanazon alaptörvények biztosítják hazánk önállását, függetlenségét, jogait s szabadságát, melyek egyszersmind vallásszabadságunknak is talapzatai.

Midőn tehát a magyar protestáns hona ösalkotmányaért küzd, midőn azt az opportunitások koholta divatszerű, fikticius álkonstitucionálizmus és tétovázó állam-eszélyek ámitó s romboló törekvései ellen védi, vallásának és vallása szabadságának is óvja szent ügyét.

Midőn végre a magyar protestáns hona öszves törvényei fentartása mellett buzog, egyuttal vallásszabadsága sérthetetlenségének tűzi ki üdvárasztó, minden percben milliőktől követendő zászlóját.

De viszont épen olyan igaz az is, hogy valahányszor saját ereklyeként óvott autonomiája alapján gyakorolja egyházunk törvényengedte s szabta jogait és kötelesegeit, mindannyiszor öszves honunk alkotmányos életébe is egy-egy uj szikráját lehelli a hazafiáság kiólthatlan tűzének; s mint erre épen ezen, a próbáltatások napjaiban, egy percig sem ingadozott s tétovázott egyházkerület emlékezhetik legelevenebben; tette ezt egyházkerületünk még akkor is, midőn vészfellegektől környezett, s már-már haldokló saját autonom életén kívül sehol nem mutatkozott többé hazánkban

még csak legkisebb jele is az eltiprott alkotmányos létezésnek! És ám itéljék majd meg honunk elfogúlatlan évlapjai annak idejében, volt-e, és minő befolyása összes honunk sorsára s későbbi magatartására, ezen elszántságig folytatott, de akkoriban majdnem egészen izolálva állott sanyaru küzdelmünknek? A honnan bátran merem állítani, hogy honunk hasonló körülményei között ismét ugyanaz lenne vallását s hazáját mindennél többrebecsülő anyaszentegyházunknak, az ős magyar alkotmány ezen egyik, magát az érintett legközelebbi években is teljesen igazolt védbastyájának, bárminő akadályoktól s veszélyektől is vissza nem rettentő, saját igazaiban az összes hon jogait is védni tudó magaelhatározása.

És ime ily nézetektől s meggyőződéstől áthatva üdvözlöm én ma, egy viszontagságos év elforgása után, s küszöbén egy talán válságos új időszaknak a főtiszteletű egyházkerületet! Üdvözlöm azon hitben s reményben, hogy jelen tanácskozásaink felett is a rendületlen honszeretettel párosult tiszta vallásos érzet öntendi el melegítő sugárait. Üdvözlöm azon kéréssel, hogy kegyeskedjenek velem, ki egyéb hivatalos gondjaimtól szabadulva, örömet szentelendek most már mennél több időt egyházkerületünk ügyeire, ez uttal már éreztetni oly sokszor tapasztalt szívességüket.

Üdvözlöm végre azon imaszerű ohajtással, hogy legyen Isten működésünk egész ideje alatt velünk és közöttünk, legjobb áldása pedig folyvást szeretett honunk s hitfelekezetünkkel!